

# Veenvrij of veenarm produceren op termijn onontkoombaar'

Trend van veenreductie manifesteert zich in meerdere West-Europese landen

*Miscanthus is een van de kanshebbers als veenvervanger*

**De inzet van veen in substraten komt steeds meer onder druk te staan. In Nederland werd afgelopen jaar een convenant ondertekend om de milieu-impact van substraten in onder meer de professionele sector te reduceren. En die ontwikkeling staat niet op zichzelf: ook in andere West-Europese landen is de trend richting minder veen zichtbaar, met Engeland als koploper. Naast overheden roeren ook retailers zich in deze discussie. Zij stellen steeds meer eisen op het gebied van veenreductie. RHP-directeur Marco Zevenhoven windt er dan ook geen doekjes om: de substraatsector staat voor een grote transitie, en dat heeft ook impact op de boomkwekerij.**

Auteur: Ank van Lier

Veen vormt met afstand het belangrijkste bestanddeel in organische substraten die worden ingezet in de boomkwekerijsector. 'Gemiddeld genomen heeft veen een aandeel van 65 procent in boomkwekerijsubstraten', weet Marco Zevenhoven. Hij is operationeel directeur van RHP, het Europese kenniscentrum voor substraten. 'Deze grondstof speelt dus een sleutelrol in de groeimedia die worden gebruikt in de sector.'

Zevenhoven is er duidelijk over: dit gaat in de toekomst veranderen. Met name de laatste jaren staat de inzet van veen namelijk sterk ter discussie, vooral vanwege de grote hoeveelheden CO<sub>2</sub> die vrijkomen bij het oxideren van deze grondstof. 'Maar in Engeland staat het





gebruik van veen in potgronden en substraten al veel langer onder druk, zegt Zevenhoven. 'Daar werd deze discussie al zo'n vijftien jaar geleden aangezwengeld, onder invloed van enkele grote milieuorganisaties. Destijds was de CO<sub>2</sub>-impact nog niet het belangrijkste issue, maar waren onder meer de aantasting van natuurgebieden en van biodiversiteit grote onderwerpen. Het feit dat veel CO<sub>2</sub> vrijkomt bij de veenwinning kwam hier later nog bij. En inmiddels is veen in het Verenigd Koninkrijk helaas een soort "vies woord" geworden; vergelijk het met landbouwgif.'

#### Veen in de ban in VK

De ontwikkeling beklijft binnen enkele jaren ook in de Britse wet. Er ligt hier volgens

Zevenhoven een voorstel dat zich in de laatste goedkeuringsfase bevindt. Daarin staat onder meer dat producten voor de retail c.q. hobbymarkt – dan gaat het om zakjes potgrond voor de consument – vanaf eind 2023 veenvrij moeten zijn. En volgens het wetsvoorstel geldt dit zowel voor producten die in het Verenigd Koninkrijk worden geproduceerd als voor importproducten. Dit heeft dus ook flinke gevolgen voor Nederlandse boomkwekers die exporteren naar het Verenigd Koninkrijk, hoewel deze nu al dikwijls te maken krijgen met

eisen op dit vlak. Er zijn nog geen wettelijke restricties, maar Engelse retailers stellen vaak al wel eisen wat betreft veenreductie.'

Volgens Zevenhoven stelt de ingevoerde wet de sector voor grote uitdagingen. 'De termijn om te komen tot veenvrije teelt is erg kort, wat zeker voor bepaalde productgroepen een behoorlijke kluif vormt. Engelse belangenorganisaties hebben hierover de noodklok geluid; zij vrezen dat bepaalde gewassen van de markt zullen verdwijnen, omdat het gewoonweg niet mogelijk is om binnen de gestelde termijn te switchen naar een veenvrij teeltconcept. Hiertoe zullen waarschijnlijk niet veel boomkwekerijproducten behoren, aangezien deze iets beter tegen een stootje kunnen dan bijvoorbeeld kruidachtige planten. De uitdaging is ook voor de boomkwekerijsector groot, maar deze producten zijn door de bank genomen toch iets minder gevoelig voor wijzigingen in de substraatsamenstelling.'

#### Nederlands convenant

Hoewel het Verenigd Koninkrijk dus behoorlijk rigoureuus te werk gaat, zijn er ook in ons land duidelijke ontwikkelingen waarneembaar richting veenvrij c.q. veenarm telen. Deze werden vorig jaar aangezwengeld door een motie van de Kamerleden Boswijk (CDA) en Bromet (GroenLinks), waarin de regering onder meer werd gevraagd om toe te werken naar volledig turfvrj potgrond voor particulieren. 'Maar het was ook een duidelijke knipoog naar de professionele sector', geeft Zevenhoven aan. 'Deze motie werd aangenomen. Diverse ministeries, partijen uit het bedrijfsleven (waaronder potgrond- en substraatfabrikanten (VPN), Tuinbranche Nederland, Plantum en de LTO-vakgroep Bomen, Vaste Planten en Zomerbloemen) en wij als Stichting RHP hebben als reactie hierop het 'Convenant Milieu-impact potgrond en substraten' opgesteld. Dit convenant is in november vorig jaar ondertekend. Ook door de actiegroep Turfvrij, die de stemming in de Kamer initieerde.'

Het verlagen van de milieu-impact van substraten, zowel in de consumentenmarkt als de professionele markt, vormt de rode draad in het convenant. 'Er wordt dus niet keihard gezegd dat veen in de ban moet, maar dat is wel een logisch gevolg hiervan. Voor boomkwekers zijn vooral de gestelde doelen voor de professionele sector van belang. Het jaar 2025 is wat dit betreft de eerste piketpaal. Dan moet organisch substraat in de professionele markt voor

gemiddeld 35 procent uit hernieuwbare grondstoffen bestaan, en dat is dus géén veen. Dit geldt alleen voor producten die in Nederland worden geproduceerd. En als sector moeten we ons ook echt aan deze afspraak houden. De overheid is immers ook aangesloten bij het convenant en zal nauwlettend in de gaten houden of de doelen daadwerkelijk worden gehaald.'

De RHP-directeur verwacht dat 35 procent hernieuwbaar in 2025 haalbaar moet zijn voor de boomkwekerijsector. 'Ik schat zelfs dat we hier al vrij dicht tegenaan zitten; het aandeel veen in potgronden daalt namelijk al sinds 2000. Toen was dit nog meer dan 90 procent. Een aandachtspunt is ook dat er in 2025 300.000 kuub compost extra moet worden verwerkt in substraat, en dat al het veen dat wordt ingezet in ons land dan het RPP-label moet dragen. Hiermee wordt gegarandeerd dat het veen "verantwoord" gewonnen is. Maar deze doelstelling brengt geen grote uitdaging met zich mee voor kwekers; wat dit betreft zijn vooral de substraatproducenten aan zet. Voor boomkwekers heeft dit RPP-label als voordeel dat ze verderop in de keten een helder verhaal hebben.'

#### Onderzoek naar alternatieven

Voor 2030 liggen er nog geen concrete reductiepercentages op tafel voor de professionele sector, geeft Zevenhoven aan. Deze worden later bepaald, op basis van de uitkomsten van een onderzoek naar mogelijke veenvervangers

en de beschikbaarheid van deze hernieuwbare grondstoffen. 'Voordat er een percentage wordt gehangen aan de inzet van hernieuwbare grondstoffen in 2030, moet duidelijk zijn welke alternatieven er zijn en in welke mate deze beschikbaar zijn. Dit onderzoek, dat onderdeel is van het convenant, wordt momenteel uitgevoerd door de WUR, in samenwerking met RHP. Voor 2050 is in het convenant afgesproken dat het gebruik van substraten geen negatieve milieu-impact heeft in de keten en CO<sub>2</sub>-neutraal is. 'En in dat jaar moeten substraten gemiddeld over het totale ketenvolume voor minimaal 90 procent uit hernieuwbare grondstoffen bestaan. Dit alles betekent in feite dat je er als boomkweker van uit kunt gaan dat je op termijn veenvrij moet produceren; daar is geen twijfel over mogelijk. En naast dit convenant zie je ook dat Nederlandse retailers vragen om producten met minder of zonder veen; ook daar is deze trend zichtbaar.'

#### Status elders in Europa

Veenreductie heeft ook de aandacht in andere West-Europese landen. Zo is er onder meer in Duitsland de nodige beweging, vertelt Zevenhoven. 'Maar in Duitsland is nog geen convenant en ook nog geen wetgeving', zegt de RHP-directeur. 'De Duitsers zeggen voorstander te zijn van het Nederlandse model. Veen vervangen zou ook volgens hen geen doel op zich moeten zijn; de focus moet liggen op het verlagen van de milieu-impact tot nul. Het

gebruik van hernieuwbare grondstoffen wordt ook gestimuleerd door de Duitse overheid. Enkele instituten onderzoeken momenteel hoe dit handen en voeten kan krijgen. Daarnaast zie je dat Duitse retailers de neiging hebben om de richting van hun Engelse collega's te volgen.' In Frankrijk staat veenreductie in de professionele sector volgens Zevenhoven nog niet hoog op de agenda. Datzelfde geldt voor Zuid- en Oost-Europa. 'Maar Oost-Europese landen staan anders in de wedstrijd, aangezien zij nog veen produceren en dus andere belangen hebben. Desondanks zal de ontwikkeling richting veen-arm c.q. -vrij produceren ook hier terrein winnen. Komt het niet vanuit de overheid, dan wel vanuit de retail. Het proces richting minder veen is onontkoombaar en onomkeerbaar. Kortom: we zullen de komende decennia afscheid gaan nemen van veen. Het is een grondstof die kwekers, handel en retail veel heeft gebracht; we hebben hier altijd kwalitatief goede producten op kunnen kweken.'

#### Goede en nette productiewijze

Zevenhoven wil tot slot nog kwijt dat het goed is dat er gekeken wordt naar hernieuwbare grondstoffen met een lagere milieu-impact, die veen kunnen vervangen. Maar er moet volgens hem ook worden gewaarborgd dat deze grondstoffen in andere opzichten verantwoord worden geproduceerd. 'Het kan bijvoorbeeld niet zo zijn dat er heel veel water nodig is voor de productie van een grondstof. Alternatieve hernieuwbare grondstoffen moeten op alle fronten op een goede en nette manier worden geproduceerd; anders schieten we er per saldo weinig mee op.'



Marco Zevenhoven tijdens het recent gehouden congres Minder Veen



**BE SOCIAL**

Scan, lees & deel!